

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

 SPECIAALDRUKKERIJ

”GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ”
KONINGIN WILHELMINA

Verschijnt ieder kwartaal

april 1984

"DE SCHAKEL"

(Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders)

april 1984
6e jaargang, no. 21

Ere-voorzitter

H.P. Linthorst Homan Groteweg 123 8191 JV Wapenveld 05206 - 7 87 48

Voorzitter

F.Th. Dijkmeester Magnolialaan 7 7313 EV Apeldoorn 055 - 55 32 67

Secretaris

H.I. Borel Rinkes Hanedoesstraat 57 2597 XD 's-Gravenhage 070 - 24 04 47

Penningmeester

Fred M. Beukers Vredenhofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 52 79 29

Sociale aangelegenheden

S.G. Timmers Verhoeven Zeildijk 31 4561 SH Hulst (Z.Vl.) 01140 - 1 34 93
b.g.g. 01184 - 1 03 55
W.A. Klaver Kamperfoeliel 9 3233 CG Oostvoorne 01815 - 29 93
G. Meelissen "De Bonenburg" 8181 HE Heerde 05782 - 20 33

Evenementencommissie

J.A. Bakker Zeekant 92 G 2586 JG 's-Gravenhage 070 - 54 02 45
J. de Mos Pr.J. Lelsstraat 36 3151 SJ H.v. Holland 01747 - 21 83

Redactie

G.A. den Ouden Slangenburg 65 3328 DP Dordrecht 078 - 17 03 98

Adreswijzigingen of correcties gaarne aan:

E.H. Doerleben Fl. Grijpstraat 5 2596 XD 's-Gravenhage 070 - 24 79 61

St. Gen. E.
Giro : 359500
Bank : 54 55 46 826
ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in de maand juli 1984
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 juni 1984

LONDEN 1984

Bijna ieder van ons heeft Londen-tijdens-de-oorlog meebeleefd. Die belevenis heeft diepe sporen bij ons nagelaten. Als jonge mensen voelden wij ons betrokken bij het grote gevecht, dat toen werd gestreden. Londen was het hoofdkwartier. Dáár concentreerde zich meer dan ooit de onverzettelikheden en de heldhaftigheid van het Engelse volk.

Het ligt voor de hand, dat wij er graag terugkomen. Niet alleen om oude herinneringen op te halen. Ook, om nieuwe inspiratie op te doen.

Vandaag de dag worden er trouwens veel herinneringen aan de oorlog opgehaald. De boekwinkels liggen er vol mee. Televisie en radio brengen ons bijna dagelijks nieuwe kost ter herinnering aan veertig jaar geleden. Blijkbaar is er een willige markt voor. De kwaliteit is dat ook wisselend.

Er is ook topkwaliteit. In 1966 begon Churchill's biografie te verschijnen. De eerste twee delen zijn geschreven door zijn zoon Randolph. Na diens dood is de levensbeschrijving voortgezet door Martin Gilbert, een auteur, die veel militair-politieke publicaties op zijn naam heeft.

Verleden jaar is het zesde deel verschenen: "Finest Hour". Het behandelt de jaren 1939 - 1941. Weliswaar een dikke pil - 1300 pagina's - maar iedere bladzijde is adembenemend. Op 3 september '39 begint het. Na de Duitse inval in Polen verklaart Engeland de oorlog. Het oorlogskabinet wordt gevormd. Churchill - toen 64 jaar oud en al tien jaar lang ambteloos - wordt minister van marine. Evenals vijfentwintig jaar tevoren. Is hij de toekomstige regeringsleider? Dat staat dan nog te bezien. Vooral de conservatieven wantrouwen zijn sentimentaliteit en zijn bombastisch woordgebruik.

In mei '40 wordt het menens. De socialisten weigeren onder Chamberlain in een kabinet te gaan zitten. Dan laat de Koning Churchill komen. Op 13 mei kondigt hij aan, dat hij heeft nothing to offer but blood, toil, tears and sweat.

Gezwellen taal? Maar wel taal, die de Engelsen - en wij Nederlanders toen ook - verstonden. Churchill heeft de moed er in gehouden, vooral in die eerste rampzalige oorlogsjaren. Dat heeft ons toen ook moed gegeven.

Binnenkort in Londen zullen wij dat weer eens extra her-denken.

F. Th. Dijkmeester

MAX SMID

"Zij sprongen in de nacht". Max was één van hen. Ook hij werd in de oorlogsjaren boven Nederland gearachuteerd om in het bezette vaderland geheime opdrachten uit te voeren. Zoals vele anderen werd hij gedreven door een kracht die hem er toe bracht om via Zweden, Engeland te bereiken, om vandaar uit na de gebruikelijke training weer terug in Nederland met het verzetswerk verder te gaan.

Voordat hij uit het ouderlijk huis vertrok heeft hij veel nagedacht over de komende en ingrijpende veranderingen in zijn leven. Hij moest zich definitief onttrekken aan de gevestigde achtergronden van het vooroorlogse denken. Hij zag het als een metamorfose op grond waarvan velen de vrijheidsberoving door de Duitse bezetter niet meer namen en geleidelijk aan in het verzet kwamen.

Zijn eerste sprong was daarom in feite vanuit die vooroorlogse sfeer naar een periode van inzet tot het uiteindelijke gezamenlijk doel van de bevrijding van ons land. En zulks uiteraard met gevaar voor eigen leven.

Het is alweer enige jaren geleden dat ik Max en zijn familie leerde kennen op één van onze regionale Engelandvaarders-reünies in Gilze-Rijen. Met sommige mensen duurt het een tijd voordat je ze goed leert kennen. Met Max en de zijnen (ze hebben een geweldige dosis humor), waren de contacten al direct bijzonder spontaan en hartelijk; je kreeg het gevoel ze al jaren te hebben gekend.

En toen kwamen de eerste symptomen van zijn slopende ziekte. Zijn reactie hierop was concreet en nuchter - zo was Max; hij schatte en benaderde zijn overlevingskansen haast net zoals voorheen tijdens de oorlog.

In mijn gesprekken met hem kwam steeds duidelijk naar voren dat hij zijn lot als een voldongen feit accepteerde en op zijn einde voorbereid was. Maar Max was wél een vechter en zo streed hij met inzet van heel zijn psyche tegen zijn ziekte, voordat de dood hem dwong de sprong naar de andere kant te ondernemen.

Hij had echter nog een paar zaken te regelen zoals de zorg voor zijn nabestaanden, maar ook het van zich afschrijven van zijn oorlogsverleden. Zijn manuscript kwam dan ook niet lang voor zijn overlijden gereed en ik kreeg een exemplaar van hem mede om het rustig door te lezen. Nadat ik zijn verhaal aandachtig had doorgenomen - hij wilde het nl. eventueel uitgeven - bereikte mij het bericht van zijn heengaan op 28 januari 1984.

Ten afscheid van zijn laatste sprong, weg van ons aardse leven, moge ik de inleiding van zijn manuscript als volgt citeren:

*"Wees bewust wat de dag van gisteren heeft gebracht,
Overdenk wat van de dag van morgen wordt verwacht,
Gebruik verstand opdat het morgen niet als gisteren gaat,
Besef, dat één fout in het uur van heden maakt dat morgen niet meer bestaat"*

Voor Max wens ik een behouden vaart en rust in vrede, voor de familie de intense kracht om nu verder te gaan in dit leven. Voor ons was Max een lichtend voorbeeld en een geweldige vriend.

Sam T.V.

In zijn woonplaats Fairfield Conn. USA overleed begin februari

ONNO LEEBAERT

op de leeftijd van 67 jaar.

Velen die hem, voornamelijk als Engelandvaarder, hebben gekend zullen zich in de korte omschrijving "een kleurrijke figuur" kunnen vinden.

Afkomstig uit het Gooi, het Hilversumse radiogebeuren vóór de oorlog met de paplepel ingenomen, wist hij de "Zweedse" weg naar de vrijheid, via Delfzijl te vinden. Het werd een omweg via Rusland, Siberië, Japan naar de Verenigde Staten waar hij tijdelijk zijn radiojournalistieke bezigheden weer opnam o.a. bij Boston Radio.

Na een militaire opleiding in Canada kwam hij via enige omzwervingen in Australië terecht. Als oorlogscorrespondent zette hij bij de herovering van Nederlands-Indië, als één der eersten, voet op Java.

Teruggekeerd in het burgerleven is hij onder andere lange tijd werkzaam geweest in New York bij de vestiging aldaar van het Nationaal Bureau voor Toerisme.

In september 1982 kwam hij naar Nederland om de jaarlijkse reünie in Soesterberg bij te wonen, maar kwam in de plaats daarvan terecht in het Academisch Ziekenhuis te Leiden, waar onze vriend Hans Hers kans zag hem weer op de been te krijgen.

Vele, zeer vele vrienden wist hij te maken en allen zullen aan Onno Leebaert de beste herinneringen bewaren.

F.M.B.

Alhoewel hij de zwemkunst allerminst machtig was, werd

TOON BUYTENDIJK

letterlijk met een sprong in de zee, Engelandvaarder. Dat gebeurde toen de Zwitserse vrachtaarder Saint Cergue in 1942 op volle zee zijn pseudo-zeelieden Hazelhoff Roelfsema, Tazelaar, Volkers en de verstekeling van der Stok zag overstappen in de sloep van de Britse kruiser "Devonshire".

Toen Toon als vast bemanningslid niet mee mocht, volgde, na zijn sprong naast die sloep, zijn natte maar zekere engelandvaart, gevolgd door een plaatsing op de "Jan van Galen" van de Koninklijke Marine.

Tijdens de gebruikelijke ontvangst voor Engelandvaarders bij H.M. Koningin Wilhelmina, antwoordende op Haar vraag wat toch met al die NSB'ers in het vaderland gedaan moest worden, zei Toon: "Laat die colereleiers maar aan ons over, Koningin", waarop Hare Majesteit bij iemand van haar gevolg informeerde wat mijnheer Buytendijk wel bedoelde met "klerenlijders".

Die rauwe bolster heeft Toon nooit verloren en dat hij in eenzaamheid stierf op 12 februari op zijn 65ste verjaardag een dag nadat hij, na 5 jaar wachten, de mededeling ontving van toekenning van het Buitengewoon Verzetspensioen, maakt zijn heengaan wel dubbel triest.

Op 17 februari in het crematorium in Rotterdam-Zuid namen enkele kinderen van hem, een enkele kennis en 3 Engelandvaarders afscheid van hem onder de toepasselijke tonen van "Land of hope and glory" en "I did it my way" gezongen door Frank Sinatra.

E.H.D.

Bij het ter perse gaan van dit nummer werden wij op de hoogte gesteld van het plotseling overlijden van onze mede-Engelandvaarder B. VAN DER REST.

In alle stilte is afscheid van hem genomen.

VAN DE BESTUURSTAFEL

DE HAAGSE MAANDBORREL

De jongste bestuursvergadering vond plaats op de eerste vrijdag van de maand (februari), de laatste keer dat wij daarvoor nog terecht konden in de ruimten van het I.O.C in de "Witte" te Den Haag.

Vanaf 1 maart 1984 gaat dit militaire etablissement, - de Interservices Officers Club - tot dan gevestigd binnen de statige muren van het Haagse "establishment" de "Groote of Litteraire Sociëteit" aan het Plein te Den Haag, dicht.

Ook dit is een onderdeel van het bezuinigingsbeleid van het Ministerie van Defensie. Gelukkig maakt deze ombuigingsoperatie van het kabinet Lubbers ons niet dakloos. Wij zijn, te beginnen met vrijdag 6 april a.s., als gewaardeerde gasten welkom in de alsdan zojuist gereedgekomen officiersmess van de Koninklijke Landmacht op het terrein van de Frederikskazerne te Den Haag.

Wij zullen daarbij de ingang moeten gebruiken die gelegen is aan de Van Der Burghlaan 31. Dit is een zijstraat van de Waalsdorperweg. Behalve per eigen vervoer is dit adres ook te bereiken per buslijn 5 vanaf Station Hollandsch Spoor of per buslijn 23 vanaf Laan van Nieuw-Oost-Indië.

Toegang tot het kazerneterrein wordt voorlopig verleend op vertoon van een "bezoekersbriefje", te verkrijgen bij de portier aan de ingang van het terrein.

Wij hopen ons op de nieuwe lokatie spoedig even goed thuis te voelen als zulks op het Plein het geval was.

Wij zijn de Koninklijke Landmacht en het Bestuur van de Officiersmess zeer erkentelijk voor de aangeboden gastvrijheid.

BESTUURSBESLUIT

Het Bestuur van de Stichting, in vergadering bijeen, is van mening dat ons drie-maandelijkse tijdschrift de Schakel, ook al uit hoofde van geringe plaatsruimte, géén platform dient te zijn voor discussies van lezers inzake controversieele onderwerpen die mogelijkerwijze wel eens in het blad aan de orde zouden kunnen komen. Dit naar aanleiding van enkele met elkaar tegengestelde reacties op de boekbespreking in onze vorige uitgave.

STICHTING SAMENWERKEND VERZET 1940 - 1945

Onze afgevaardigde in het bestuur van bovengemelde Stichting, Hilbo Borel Rinkes bracht verslag uit van recentelijke gehouden bestuursvergadering van de S.S.V.

Ons bestuur ging accoord met de toetreding tot de Stichting Samenwerkend Verzet van een grote, landelijk gespreide, niet bij iedereen bekende organisatie, de C.O.V.V.S., hetgeen staat voor: Centraal Orgaan Voormalig Verzet en Slachtoffers.

Een en ander brengt ook wijzigingen mede van de statuten van de Stichting Samenwerkend Verzet. Tezamen met de wijzigingen in het Bestuur van de Nationale Federatieve Raad van het Voormalig Verzet, is de bestuurssamenstelling van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945 nu als volgt:

P.J.G. Molthoff, voorzitter (namens Expogé)
J. Teengs Gerritsen, vice-voorzitter (namens COVVS)
S. Minco, secretaris (namens NFR/VVN)
A.H. Gielens, penningmeester (namens The Escape)
T. Stamer, algemeen adjunct (namens Expogé)
H.I. Borel Rinkes, (namens Engelandvaarders)
S. Postuma, (namens Friesland '40 - '45)
C.M. Vogelaar, (namens NFR/VVN)
N. Wijnen, (namens COVVS)

Dit bestuur is op 6 februari j.l. op bezoek geweest bij Z.K.H. Prins Bernhard op Paleis Soestdijk. Voorzitter Molthoff deelde de Prins mede dat nu bijna het totale voormalige verzet verenigd is in de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945. Hij bood Z.K.H. ter gelegenheid hiervan het Beschermheerschap van de Stichting aan. De Prins was blij dat COVVS nu tot SSV was toegetreden en zei dan ook niets liever te doen dan het Beschermheerschap van de Stichting te aanvaarden. De Prins memoreerde nog dat de prestaties van het verzet positief beoordeeld werden en dat die goede naam ook nu nog is behouden. Z.K.H. feliciteerde de aanwezigen met het bereikte resultaat en besloot: "Wij moeten nu zorgen bij elkaar te blijven."

MILITAIRE PENSIOENGRONDSLAGEN

Zoals bekend, werd men *dienstplichtig*, wanneer men gedurende 1940-1945 als Engelandvaarder in een neutraal land arriveerde, om tenslotte o.m. in Engeland in *werkelijke dienst* te worden opgenomen (uiteraard tenzij men afgekeurd werd).

Met betrekking tot de berekening van de grondslag voor het militair pensioen (en ook voor het ambtelijk pensioen, waar de militaire jaren worden bijgeteld), worden blijkbaar de jaren - veelal gedwongen of in gevangenschap (Miranda enz.) doorgebracht in het neutrale land - niet meegerekend. Genoemde grondslag wordt berekend met ingang van aankomst in Engeland bijv., of het in werkelijke dienst treden.

Het gaat hier om Engelandvaarders die *geen* Buitengewoon Pensioen genieten, aangezien dat aanvullend werkt.

Voor die gevallen dus, die in de tijd tussen het moment dat zij Engelandvaarder werden en 5-5-1945, niet in aanmerking komen voor de (dubbele) meetelling van het hem toekomend militair en/of ambtelijk pensioen, en soms daardoor geen pensioen of minder dan de 70% van de pensioengrondslag krijgen, zijn wij voornemens een algemeen onderzoek hierover in te stellen.

Indien U meent dat U op de één of andere wijze tekort werd gedaan gelieve U zich op te geven bij: De Heer L. Kranenburg (mede-engelandvaarder en oud-militair), Mariannelaan 22, 7316 DV Apeldoorn, onder vermelding van naam, geboortedatum, datum van vertrek uit Nederland, datum van aankomst in een neutraal land, of in geallieerd gebied; verder de periode die volgens U werd overgeslagen, en welke actie reeds ter correctie door

U werd ondernomen en waarom aan Uw wens niet werd voldaan. Alle door U denkbare gegevens hieromtrent zijn welkom.

Na een inventarisatie zal onze Sociale Commissie, alsook ons bestuur zich beraden omtrent de te ondernemen stappen.

DE JAARLIJKSE REUNIE

De volgende jaarlijkse landelijke REUNIE zal plaatsvinden in de PRINS BERNHARD-Kazerne (Cavallerie) te Amersfoort en wel op *vrijdag 21 september 1984*. Een aantrekkelijk programma staat te pruttelen op het fornuis. In de volgende uitgave van DE SCHAKEL zullen alle details uit de doeken worden gedaan.

OP WEG NAAR DE VRIJHEID OMGEKOMEN

In de Kapel van de Ere-begraafplaats te Loenen op de Veluwe, bevindt zich, zoals bekend mag worden verondersteld, een aantal panelen, met daarop vermeld de namen van Engelandvaarders die gesneuveld zijn.

Oók op deze panelen zijn vermeld de namen van diegenen die wél met succes uit Nederland of uit krijgsgevangenschap en/of uit concentratiekampen, gevangnissen etc. ontsnapten, maar aan wie het niet gegeven was het einddoel te bereiken.

Zij werden onderweg gearresteerd en door de vijand in concentratiekampen vermoord of lieten hun leven tijdens de vlucht voor het vuurpeloton.

Uit allerlei ons ter beschikking komende gegevens hebben wij wederom een aantal namen gevonden van hen die op bovengemelde wijze zijn omgekomen. Deze namen zullen binnenkort op de Ere-panelen worden bijgeschreven.

H.J.M. Derks
A.E.G. Ernst
Q.J. Ham
H.C. de Heer
A.G.L. Ligtermoet
C.A. Simons
R. Stuffken
A.W. Verhage
J.W. Wallinga

Deze namen zijn afkomstig uit het boek "Officieren achter prikkeldraad 1940 - 1945", schrijver Leo de Hartog (zelf ex-Colditz gevangene), Uitgeverij Hollandia, Baarn.

J. Bestebreurtje
A.H. Hess

Deze namen zijn afkomstig van het Gewestelijk Arbeidsbureau te Rotterdam (Bron F.Th.J. van Rijn).

P.H. van Dantzig
E. Glaser
L. de Raay
S.B. Rudelsheim
P. van Stabben
D. Stibbe

Deze namen, alle van Delftse studenten, zijn afkomstig van het boek: "Ik neem het niet" van de hand van Evert Werkman, Uitgeverij A.W. Sythoff, Leiden.

MAUTHAUSEN

In een aan de Stichting Nationale Herdenking te 's-Gravenhage gerichte brief deelt Hr. Ms. Ambassadeur in Wenen, Mr. G.W. van Barneveld Kooy mede dat de jaarlijkse herdenking te Mauthausen zal plaatsvinden op zondag 6 mei 1984. De ambassadeur zal alsdan kransen leggen bij de twee aldaar aanwezige gedenkstenen ter nagedachtenis van de Nederlandse slachtoffers van het kamp, alsmede bij het Gemeenschappelijk Monument op de "Appèlplatz".

Engelandvaarders die het voornemen hebben om bij deze plechtigheden aanwezig te zijn gelieven zich op te geven bij de Stichting Nationale Herdenking, t.a.v. Hr. M. Boerma, de Ruyterstraat 68, 2518 AV 's-Gravenhage, tel. 070 - 635037.

Hr. Ms. Ambassadeur zou het op prijs stellen wanneer een representatieve Nederlandse deputatie geformeerd zou kunnen worden.

Zij die zich aan Hr. Boerma opgeven gelieven dit eveneens te melden bij onze secretaris H.I. Borel Rinke.

APPEL 1984

Onder deze titel wordt op 10 en 11 augustus 1984 in het Nederlands Congresgebouw in Den Haag een "wereld-reünie" gehouden. Deze reünie is bestemd voor allen die zich als militair of als burger ten behoeve van het Koninkrijk der Nederlanden hebben ingezet. U zult ongetwijfeld de hierop betrekking hebbende perspublicaties hebben gelezen. Het al dan niet doorgaan van dit (wellicht al té) groots opgezette evenement is afhankelijk van enerzijds nog toe te kennen overheidssubsidies, sponsorgelden etcetera, anderzijds van een voldoende aantal vóór-aanmeldingen.

Deze happening is niet voortgesprongen uit initiatieven van organisaties uit het voormalig verzet of van oud-strijders. Het lofwaardig initiatief van de ons overigens onbekende organisatoren, wordt door ons met belangstelling gevolgd.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot:

Stichting Appèl 1984, Nederlands Congresgebouw, Postbus 82000, 2508 EA Den Haag, telefoon 070 - 55 01 07.

1985 ROTTERDAM

40 jaar nadien.....

In dat jaar zullen de plannen, die reeds lang leefden bij de, in de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945 gezamenlijk optredende organisaties, worden gerealiseerd.

Een internationaal verzetscongres.

Nu reeds wordt de organisatie van dit evenement voorbereid en een comité dat zich hiermede bezig zal houden, is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle verzetsorganisaties onder voorzitterschap van de onlangs gepensioneerde Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Defensie Drs. G.H.J.M. Peijnenburg.

1985, 40 jaar nadat Nederland werd bevrijd door de geallieerde legers, 40 jaar nadat de wrede Nationaal-Socialistische bezetters tot capituleren werden gedwongen, 40 jaar nadat de Verzetsstrijders weer vrijelijk adem konden halen, zullen in Rotterdam verzetsmensen, verzetsdeskundigen en historici uit alle landen, die eenzelfde lot hebben ondergaan, elkaar ontmoeten, met elkaar ervaringen uitwisselen en discussiëren over datgene wat hen te Rotterdam onder één noemer samenbracht, de ondergrondse strijd tegen het Nationaal-Socialisme in de jaren 1939 - 1945.

Nadere mededelingen over deze bijeenkomst volgen zodra wij inzake verdere details op de hoogte worden gesteld.

ENGELANDVAREN

Het is vervelend, maar waar. Zoals te doen gebruikelijk, weer een aantal te late aanmelders die het organisatiegenoege van de organisatoren vergalden.

Maar desalniettemin, we zijn er uit gekomen door een beetje te tawarren met de professionele tour-operators.

60 deelnemers gaven zich op voor de overtocht met de Olau-Line, terwijl 16 deelnemers zich in Londen bij het gezelschap aansluiten.

Degenen die zich hierna hebben gemeld, kwamen op een reserve-lijst, en wel naar volgorde van binnenkomst. Zij komen dan pas in aanmerking wanneer afvallers dit tot 3 dagen vóór de vertrekdatum melden. Het programma is vooralsnog ongewijzigd. De deelnemers hebben allen nog een last-minute instructie ontvangen.

We hopen dat het een geslaagd evenement mag worden.

De Engelse kant van de organisatie, Frans Jacobs, staat er borg voor!

Wederom veel dank voor de dikwijls royale jaarbijdragen die ik de laatste maanden mocht boeken. Dit maakt het ons weer mogelijk om met goede moed "DE SCHAKEL" te vervaardigen en toe te zenden aan alle ons bekende Engelandvaarders en enkele belangstellenden. Zij die door omstandigheden niet in staat zijn de richtbijdrage van fl. 35,- te betalen en derhalve minder of helemaal niets betalen behoeven zich hierover geen zorgen te maken. Gelukkig zijn er anderen die zich wat meer kunnen veroorloven en er voor zorgen dat iedereen het blad kan blijven ontvangen.

Veel in het buitenland levende Engelandvaarders toonden op vrijgevege wijze hun waardering voor het toezenden van "DE SCHAKEL". Zij die daarbij gebruik maken van Eurocheques worden verzocht op de achterzijde daarvan hun Eurochequepasnummer te vermelden. Dit om extra kosten te voorkomen.

De voorraad Engelandvaarders-speldjes is uitgeput, zoals reeds in een eerder nummer van "DE SCHAKEL" bericht.

Wij hebben een bestelling geplaatst voor een nieuwe serie. Dat er sinds de laatste aflevering, zomer 1979, een forse prijsstijging heeft plaatsgevonden zal niemand verwonderen. De nieuwe prijs voor het *Engelandvaarders-insigne* is vanaf heden:

zonder verzending	fl. 35,00
incl. verzending binnenland	fl. 37,00
incl. verzending binnen Europa	fl. 38,00
incl. verzending overzee	fl. 42,00

Degenen die reeds een speldje besteld en betaald hebben vóór 1 januari 1984 zullen we niet met een navordering belasten. De nieuwe speldjes zijn te leveren vanaf de 2e helft van april 1984.

"Hij is in training voor bommenrichter."
(Stars and Stripes)

Adam Andreas Marie van Rijsewijk, geboren op 15 december 1919 te Breda en ook nu nog wonend in dit Haagje van het zuiden.

Van beroep is hij of liever was hij administrateur, want hij geniet nu van zijn welverdiende rust. Hij is overigens nog zeer actief in alle soorten organisaties o.a. Regio Zuid van ons genootschap.

Hij heeft een zoon en een dochter die zeer tot zijn spijt in Australië gevestigd zijn. Hij heeft daar ook zelf gewoond van januari '53 tot oktober '56, maar het is hem daar kennelijk niet bevallen, gezien zijn korte verblijf.

Onze vriend Adam is een late vertrekker (hiermede wordt overigens niets kwaads bedoeld) want pas in juni 1943 viel de beslissing om in Engeland mee te gaan doen. Maar toen ging het ook allemaal in een stroomversnelling. Op 6 juni 1943 vertrok hij en eind juni van datzelfde jaar was hij al in Madrid. Heel niet slecht gedaan maar toen begon de ellende. Van onze diplomatieke dienst aldaar kon je echt niet verwachten dat die snel werk leverden en dus ging je zelf maar wat organiseren.

Adam had, met nog zo'n 30 anderen, kennis gemaakt met ene Langenhorst ter Apel. Dit zal zowat juli/augustus 1943 zijn geweest. Dit misbaksel was z.g. in de gelegenheid om een vrachtwagen te organiseren en dan met die dertig man naar de Portugese grens te rijden. Daar aangekomen zou dan voor verder vervoer worden zorggedragen. Tenminste zo was de toezegging.

Wat we nu op onze klompen aanvoelen maar toen de grote verrassing was, dit heerschap was er één met heel andere bedoelingen. Of hij nu een Gestapo-agent was blijft waarschijnlijk voor eeuwig verborgen. Maar Adam zou hem nog best eens willen ontmoeten, hoewel hij meent te weten dat deze hulpvaardige verrader in een later stadium zijn arrestatie niet heeft kunnen ontlopen.

Om kort te gaan, de Portugese grens werd weliswaar bereikt, maar daar stond de Spaanse politie al te wachten. Met enkele reis ging het toen weer naar het noorden tot aan Miranda de Ebro bij de meesten van ons goed bekend. Ons slachtoffer werd daar echter i.v.m. zijn leeftijd niet geaccepteerd en dus was het weer richting Madrid, dit keer als gevangene. Een madrileense bajes was het eindpunt.

Deze keer bracht de Nederlandse Ambassade uitkomst en na verloop van niet al te lange tijd, werd Adam uit de gevangenis losgelaten. Intussen was hij nog niets verder gekomen. En dus weer, met behulp van nog een stel doordouwers, een nieuw plannetje gemaakt. Adam had in het Brabantse veel en goed hockey gespeeld, en omdat er nog wat van die soort vogels in Madrid schaloos rondliepen, kwam het idee naar voren om tegen een portugees elftal te gaan spelen. Met min of meer officiële hulp werd dit plannetje verder uitgewerkt en waarachtig het lukte. Men zou tegen een vertegenwoordigend elftal gaan spelen en daarvoor moest men natuurlijk naar Portugal. Men kreeg papieren om per trein naar Villa Real de San Antonio (ergens in Zuid Portugal) te reizen. Eenmaal daar aangekomen bleek de zaak goed geregeld want er lag een coaster klaar voor het verdere vervoer naar Gibraltar. Van hockeyen is natuurlijk niets gekomen. In convooi naar Liverpool en toen de gebruikelijke weken Patriotic School.

Ook Adam werd uitgenodigd voor een praatje met Majoor Somer van de inlichtingendienst. Gelukkig was toen de Engeland-spiel periode al bijna voorbij en kwam Adam dus bij de goed georganiseerde club terecht. Toch duurde het toen nog een maand of acht voor de B.I.-School te West-Dullidge weer een nieuwe agent kon afleveren.

In augustus 1944 gedropped bij De Wijk (in de buurt van Meppel) met als bestemming het werken in of bij Amsterdam. Werde natuurlijk na verloop van tijd gepeild en moest de wijk nemen naar Hoenderloo, waar tot december kon worden ondergedoken. Eind

december terug naar Amsterdam (naar hetzelfde adres) en daar tot aan het eind van de oorlog kunnen werken.

Toen de oorlog in Europa voorbij was bleef er toch altijd nog een Jappen-vijand te bestrijden, die onder andere ons Ned.-Indië bezet hield.

Onze Adam vond het dus nodig om ook daarbij een handje te helpen. Na een opleiding in Wolverhampton volgde, na een verblijf te Colombo, een dropping op Java. De Jappen gaven hiervoor een "Laissez passer" af, dat hij inderdaad nodig heeft gehad en waarvan bijgaand afschrift.

CERTIFICATE

This is to certify that the bearer of this certificate,

Vaandrig A.A.M. van Rysewyk, member of the Allied Supreme Command, is on visit to this Island for the purpose of enquiring into the condition of the Allied prisoners of war and internees and making arrangements for the betterment of their supplies. It is to be understood, therefore, that he is entitled to the accommodation of any desired facilities.

**The Chief of Staff,
The Imperial Japanese Army
in Java.**

Batavia, 9th September, 1945.

Aangezien de Engelsen onze langzamerhand groeiende troepenmacht verhinderden op Java te landen, bleef er voor een agent weinig anders over dan maar weer naar huis te gaan. Dus via Colombo terug naar Holland en daar gedemobiliseerd.

Adam ziet er nog uit als een goudhaantje, is volkomen gezond en kan in vele dingen van het dagelijks leven nog voldoening en ontspanning vinden. Wij wensen hem nog vele gelukkige jaren in gezondheid toe.

G.A.d.O.

WIJ WETEN NOG LANG NIET ALLES

DE ZEVEN VEREN VAN DE ADELAAR (slot)

Het motortje, een zogenaamde 'gloeikop', die eerst met een lamp moest worden voorverwarmd, moest nu de taak gaan overnemen en Krijn die de motor voor zijn rekening had genomen slaagde erin, het motortje op gang te brengen, maar slechts, nadat het scheepje door de golven dwars in de buitenhaven kwam te liggen om zelfs daarna nog op de basaltkeien te stoten van het havenhoofd.

Ronkend trok de vlet nu weg en weldra kreeg het scheepje vat op de stroom en voer het tussen de havenhoofden door op weg naar open zee. Opnieuw, merkwaardig en ongelofelijk dat geen Duitser - waarvan er een aantal wacht hield in of bij de semafoor - heeft gereageerd op het geluid van het motortje en het meest voor de hand liggend is de veronderstelling van Krijn Kleijn namelijk, dat de Duitsers misschien hebben gedacht aan het geluid van een overvliegend vliegtuigje. Dansend op de golven volgde de vlet nu zijn opgelegde koers, met vaste hand geleid door Huig van Roon die de helmstok van het roer had vastgepakt om deze gedurende de 18 uur durende oversteek niet meer los te laten. Het zeiltje en het stagfok die inmiddels waren bijgezet gaven de vlet in hun ogen vleugels en met een snelheid van een mijltje of zes werd de tocht naar de vrijheid steeds meer werkelijkheid, waarbij het kompasje N.W. ten W. wees, richting Yarmouth. Geen schip zou hun pad kruisen en zo durfden zij het aan om in het kleine vooronder, waarin een kachelkje en twee banken stonden, de kachel aan te steken om een 'bakje' te zetten.

Slechts Henk Westerduin, met nauwelijks zee-ervaring, wist weinig meer van wat er plaats vond en lag doodziek in het vooronder vanwege zijn zeeziekte.

Toen tegen de morgen de wind wegviel en slechts de sterke deining bleef lopen, was op een aantal meeuwen na nog geen teken van leven te bespeuren en als de motor geen reden tot ongerustheid had gegeven zou het zelfs een vredig reisje zijn geweest. Vanwege een gebrek aan smeerolie haperde de motor en met veel improvisatie hield Krijn het motortje gaande, dit echter met verlies aan snelheid welke toch al was teruggelopen door de afgezakte wind. Een gebrek aan zoet water liet zich inmiddels ook gelden en de lege magen werden gevuld met wat zeekaak - een scheepsbeschuit - en wat droge rijst, gekookt in zeewater. Toen, na achttien uur, tegen de schemer van de maandagavond, zagen zij het, een boei naar zij dachten. Maar dichterbij gekomen namen ze een rookpluim waar, een konvooi naderde. In spanning wachtten zij, was het een vriend of een vijand? Het bleek een Engels konvooi, vanuit het Zuiden opstomend en hen passerend zonder aandacht te schenken aan het vletje, waarvan werd aangenomen dat het daar lag te vissen.

Geschokt begonnen zij te schreeuwen en de vlag te hijsen om hierdoor de aandacht van de voorbijvarende schepen te trekken. Een torpedojager, de 'Pitsley', draaide bij en stoomde hun richting uit. Nu was het dan zover - na een mijl of negentig te hebben gevaren, doodvermoeid en hongerig, tegen de avondschemering van de 17e maart - en zij stonden daar, oog in oog met een Engels oorlogsschip dat hoog voor hen oprees, ze waren vrij!

Aan boord van het oorlogsschip gekomen gaf Rinus den Heijer, zo goed en zo kwaad als dat ging met de paar woorden Engels die hij kende, een verslag van hun vlucht en, nadat zij uitvoerig waren gefouilleerd werden zij getrakteerd op een kop warme Engelse thee, waarna ze een bad mochten nemen. Nadat hen een dikke marine-coat was uitgereikt werden zij naar een ruimte gebracht boven de munitie-opslagplaats waarin zij werden opgesloten in afwachting van hun aankomst in Edinburgh waarheen het konvooi onderweg was. Hun nachtrust werd ruw verstoord door een onverwachte aanval op het konvooi door een Duitse torpedootjager en dreunend klonken de slagen van de exploderende granaten door de nacht. Een matroos die hen na de aanval kwam opzoeken vertelde dat van het konvooi een tweetal torpedojagers was getroffen en tot zinken gebracht.

In Edinburgh aangekomen werden zij naar een politiebureau vervoerd en vervolgens gingen zij, onder bewaking, op weg naar Londen waar een verder verhoor zou plaatsvinden. Onder begeleiding van twee rechercheurs maakten ze de lange treinreis, met de hele groep in één coupé waarna zij, na hun aankomst in Londen, werden ondergebracht in de 'Patriottenschool', een gebouw waarheen iedereen werd gebracht die Engeland als vluchteling binnenkwam om allereerst te worden ondervraagd. Na een verplicht verblijf van veertien dagen in deze 'Patriottenschool' mochten zij zich vrij in Londen bewegen en mochten zij in een Londens hotel veertien dagen kosteloos verblijven met 20 pond op zak voor de eerste weken.

Hun verhaal was inmiddels in Londense kranten verschenen en zij werden uitgenodigd door vele mensen, maar dit alles stond in de schaduw van de uitnodiging die toen volgde, namelijk die van Koningin Wilhelmina.

Begeleid door minister Gerbrandy persoonlijk, die hen van het hotel kwam afhalen met enige auto's, reden zij naar het verblijf van Koningin Wilhelmina buiten Londen en een dag lang waren zij het middelpunt van een onvergetelijk feest. De ontvangst door de Koningin was statig en plechtig en alvorens zij aan haar werden voorgesteld, werden zij geïnspecteerd en geïnstrueerd door een hofdame.

Ongeveer een half uur sprak de Koningin met hen en zij vroeg honderd-uit over het haar zo vertrouwde Scheveningen waarmee ze zo'n sterke band had. Zij verliet de zeven Engelandvaarders na hen verder een fijne dag te hebben toegewenst en als in een droom trok de dag verder aan hen voorbij in een luxe die een vissersjongen slechts uit boeken kende. Nog één keer zouden zij oog in oog staan met de Koningin en voor Krijn was dat op 28 oktober 1941 toen hij, reeds als matroos III bij de Marine ingedeeld, werd onderscheiden met het Bronzen Kruis dat de Koningin hem persoonlijk opspeldde. Wat in de jaren daarop volgde is teveel om te beschrijven. Krijn werd geplaatst op de 'Nautilus', het schip kreeg een aanvaring en zonk, waarna hij werd geplaatst op het wachtschip 'Ambrose', liggend in Dundee. In het voorjaar van 1942 volgde een plaatsing op de nog in aanbouw zijnde jager 'van Galen'. Tot ver over de wereld begeleidden zij konvoeien, Krijn en zijn vriend Rinus den Heijer, die ook op dit schip was geplaatst.

Samen met Rinus ging hij vervolgens over naar de 'Heemskerk' totdat hij in 1944 dienst nam bij de Marine-vliegdiens waarbij hij een opleiding kreeg tot boordschutter.

Hij vierde het bevrijdingsfeest in Londen, fantastisch, maar Holland was nog ver buiten zijn bereik en pas in 1946 stond hij, na vijf jaren, weer op Scheveningse grond.

En hoe was het daar verlopen na hun vlucht? Hun ouders werden verhoord maar men begreep dat zij onschuldig waren aan de verdwijning van het zevental. Vanaf dat moment werd de haven afgesloten door middel van een kabel welke later zelfs werd voorzien van elektrische mijnen. In de Koppelstokstraat werd enige dagen na de vlucht van de jongens een briefje bezorgd waarop de woorden voorkwamen die eerder door radio Oranje waren omgeroepen. De tekst luidde: De adelaar is zeven veren kwijt! Het was voor de ouders niet moeilijk om de inhoud van het briefje naar waarde te schatten: De jongens waren aan de 'overkant', de zeven Engelandvaarders waarvan de oorkonde, behorend bij het Bronzen Kruis het volgende vermeldde: "..... wegens het in tijd van oorlog met groot beleid voorbereiden van hun ontsnapping uit het door den vijand bezette gebied van Nederland en het moedig en beleidvol uitvoeren van hun overtocht naar Engeland.

Een verdere toevoeging is onnodig, de woorden spreken voor zich.

Piet Spaans

Het eerste deel van dit verhaal publiceerden wij in DE SCHAKEL no. 20 van december 1983.

Wie wat bewaart, heeft wat. Wat doet hij ermee na verloop van tijd? Hij kijkt er naar of hij laat er naar kijken.

Ook Engelandvaarders probeerden tijdens hun reis, of aangekomen op hun plaats van bestemming, Engeland, wel eens wat te bewaren als herinnering aan hun, voor die tijd toch wel wat vreemde escapade.

Misschien zouden de "folks back home" zich voor die herinneringen interesseren wanneer je in volle glorie in het een of andere fraaie geallieerde uniform in de moederschoot terugkeerde. Bijna niets was minder waar.

De interesse van de thuisblijvers over hetgeen hun zoon of dochter, broer of zus of vader daar ver weg in het geallieerde gebeuren allemaal beleefd had was maar zeer matig, verdrongen als het werd door de herinnering aan eigen ellende van bezetting en angst, hongerwinter en permanente onveiligheid. Menige *communicatiestoornis* (een woord dat toen nog niet gebruikt werd) binnen de familiale of vriendenkring was er het gevolg van. De meegebrachte herinneringen werden na een vluchtig tonen en bekijken opgeborgen in dozen, mappen, kasten en laden en de eerstvolgende decennia niet meer te voorschijn gehaald.

Bijna 40 jaar nadien trek je dan zo'n la open en je vindt bijvoorbeeld een bijna complete jaargang van het toentertijd in Londen verschijnende weekblad "VRJ NEDERLAND", het nieuwsblad voor de in Engeland of elders in de vrije wereld verblijvende Nederlanders. Dit, in begin 1944 uitgegroeid tot een lijvig op dun luchtpostkrantenpapier gedrukte weekblad, bevatte hoofdartikelen en commentaren (medewerkers en schrijvers werden vermoedelijk om veiligheidsredenen niet met name genoemd); berichten uit de bezette gebieden zoals deze over de nazi-radio Hilversum maar ook via ondergrondse kanalen doorsiependen; berichten overgenomen uit de ondergrondse pers in het bezette gebied, maar ook uit de aldaar onder Duitse censuur verschijnende dagbladen waarin de bekende kolommen "burgerlijke stand" compleet met bevallen, overleden en getrouwd; berichten over het gaan en staan van onze Koninklijke Familie in den vreemde alsmede van de leden van Harer Majesteits regering in Londen; verslagen van activiteiten van de Nederlandse strijdkrachten ter zee, te land en in de lucht, in oost en in west.

Schout-bij-Nacht Koenraad

BOVEN SOERABAIA

AAN HET OFFICIEELE verslag, dat Schout-bij-Nacht Koenraad heeft ingediend over zijn tocht in een bombardeer- eskader van Liberator-vliegtuigen naar Soerabaia op 9 Nov. 1943 ontleenen wij het volgende:

Ik besloot dezen tocht mede te maken om van mijn belangstelling voor dergelijke ondernemingen te laten blijken. Bovendien is het goed uit een oogpunt van propaganda.

Daarnaast zal het moreel van onze mensen in Soerabaia, wanneer zij strooibiljetten met mijn persoonlijke boodschap in handen krijgen, worden versterkt.

Generaal MacArthur stemde onmiddellijk met mijn plan in. Hij zeide alleen: "You, admiral, in your rank?"

De Australische Vice Air-Marshall, die het operationele bevel voerde over de lucht-

macht in het N.W. van Australië, heeft de operatie eveneens meegemaakt.

De tocht heeft mij veel voldoening geschonken. Het terugzien van Java, Bali, Madoera en niet het minst van Soerabaia, was voor mij een sensatie, ook al was de aanblik slechts van een vliegtuig uit.

Het was een waar genoegen de bommen te zien vallen op de Japansche ellendelingen, waarvoor ik in Soerabaia het veld heb moeten ruimen.

Na het werpen der bommen vlogen wij over de stad en lieten de strooibiljetten los.

De geheele operatie is vlot verlopen, dank zij den goeden opzet, de uitstekende organisatie, de nauwgezette navigatie en, vooral, de vastberaden geest van de vliegtuigbemanningen.

★ Havenberichten

VRIJDAG 28 APRIL jl. waren een aantal Amerikaanse vliegers de gasten van de Engelandvaarders. Voor hun bezoek was groote belangstelling, omdat deze Amerikanen geregeld boven Nederland de bladen "Wervelwind" en "De Vliegende Hollander" neerwerpen. Volgende week komen wij op dezen interessanten avond terug.

Vrijdag 5 Mei komt Miss Anderson van de B.B.C. (European Broadcast) als gast naar Oranje Haven.

Vrijdag 12 Mei komt de Redactie van *Vrij Nederland* op onze uitnodiging naar Oranje Haven en wij willen daarmee onze erkentelijkheid betuigen voor de gastvrijheid, welke wij in *Vrij Nederland* ontvangen.

VOOR DE ONTHULLING VAN HET GEDENKBORD VOOR GEVALLEN ENGELANDVAARDERS OP 10 Mei a.s. vestigen wij er de aandacht op, dat deze bijeenkomst alleen toegankelijk is voor Engelandvaarders.

Men wordt verzocht TIJDIG aanwezig te zijn, daar bij het begin der plechtigheid de deuren zullen worden gesloten.

De aanvang is vastgesteld op 4 uur nm.

★ Havenberichten

Woensdag jl. 1 Maart waren een aantal Tjechische Engelandvaarders de gasten van de Nederlandsche Engelandvaarders. Oranje Haven was voor deze gelegenheid versierd met Tjechische vlaggen en de "collega's," die vergezeld waren van den Tjechischen Zaakgelastigde bij onze Regering, den Heer Erban en den Tjechische militaire attaché, vonden in Oranje Haven een gastvrij onthaal.

Zij werden in een korte speech door den Voorzitter van Oranje Haven welkom geheeten, die een toast uitbracht op den President van Tjechoslowakije, den Heer Benes! De Heer Erban beantwoordde deze begroeting met een aardig, in keurig Hollandsch uitgesproken, speech en bracht op zijn beurt een toast uit op Hare Majesteit de Koningin.

Een van de Tjechische Engelandvaarders trof in Oranje Haven lotgenooten uit het Mirandakamp.

Tot laat in den avond heerschte een prettige kameradschappelijke stemming. Op Vrijdag 17 Maart gaven een aantal Nederlandsche Engelandvaarders een tegenbezoek brengen in het Tjechisch Instituut.

De Vrijdag daarop—5 Maart—bracht de Kolonel van den Generaal Staf, Mr. H. Kruls, een bezoek aan Oranje Haven en hield daar, op zijn typische klare en duidelijke wijze, een voordracht over het "Militair Gezag."

Na het avondeten werden door de vele aanwezige Engelandvaarders een aantal interessante vragen gesteld, die tot een uitvoerige discussie voerden.

Uit den aard der zaak heeft de kwestie van het "Militair Gezag" een bijzondere belangstelling bij de Engelandvaarders en dit was zeker wel een der oorzaken dat deze avond een der meest geslaagde "discussie-avonden" is geworden, die in Oranje Haven hebben plaats gevonden.

Het was zeer laat toen de Kolonel Oranje Haven verliet en wij zijn er zeker van, dat hij overtuigd is dat de Engelandvaarders zijn bezoek ten zeerste op prijs hebben gesteld.

Op Vrijdag 24 Maart komt de Heer Hediz in Oranje Haven iets vertellen over de Nederlandsche Koopvaardij in oorlogstijd.

Op deze Engelandvaarders-pagina werden critiek noch discussie geschuwd en lag men nog al eens overhoop met de redactie of andere londense instituties. Namen werden ook in deze rubriek niet genoemd. Ook niet bij het verslag van de begrafenis van een onzer mede-engelandvaarders:

ERGENS IN ENGELAND

Door een vliegongeluk is Harry J., officier zeewaarnemer 3de klas der Kon. Marine, om het leven gekomen. Zijn begrafenis, was eenvoudig, zooals ook zijn leven is geweest. Een Engelandvaarder was hij, zelfs een bijzondere, want voor velen van ons is hij een wegwijzer geweest naar het land van de vrijheid. Immers is hij de eerste geweest, die de "lange weg" heeft ondernomen, de weg van gevangenis en concentratiekamp.

Voor Harry was het een experiment, dat later door velen werd nagevolgd. Hij had de eigenschappen, die den wáren Engelandvaarder moeten sieren, de liefde voor zijn land, voor zijn vorstin. Dit heeft hem de moed en het taaie doorzettingsvermogen gegeven om het vooropgestelde doel te bereiken.

Ook in Londen heeft hij moeten vechten, zooals zoo velen van ons het nadien hebben moeten doen om die plaats in de groote oorlogsmachine te bemachtigen, die hij zich in Nederland reeds had toegedacht. Voor Harry is het een plaats geworden in de voorste linie, een gevaarlijke en verantwoordelijke post, een post, waar een wáre Engelandvaarder zich op zijn plaats gevoelt.

Laten wij bij het graf van Harry stilstaan en overdenken, ieder van ons, of wij niet zelf iets te verbeteren hebben in onze houding als Engelandvaarder.

RUBRIEK VAN ENGELANDVAARDERS

Adres der Redactie:
23 Hyde Park Place, London, W.2

Zij vormden een aparte "secte" binnen de Nederlandse gemeenschap in Londen. In deze rubriek de "havenberichten", mededelingen over programma's en gebeurtenissen van onze club "Oranjehaven".

Wij hebben een krans neergelegd, als een laatste groet van alle Engelandvaarders; wij hebben Harry beloofd verder te zullen vechten voor Koningin en Vaderland indachtig het prachtige voorbeeld, dat hij ons gegeven heeft.

F.v.R.

En dan niet te vergeten, de advertenties. Een wáár tijdsbeeld. Ditmaal de kroontjespennen en de lintjes.

Steunt de geallieerde zaak door uitsluitend te schrijven met

PERRY
Kroon Pen
No. 120.
PERRY & CO., Ltd., London & Birmingham

Hofleverancier voor Medailles

**DECORATIES
LINTEN**

SPINK & SON LTD.,
5, 6 & 7 KING STREET,
ST. JAMES'S, LONDON, S.W.1
Gevestigd 1772 Tel: WHI 5275
(5 lijnen)

Het doorbladeren van het Londense "VRIJ NEDERLAND" roept onwillekeurig allerlei herinneringen op, soms aangename en amusante, ook wel minder prettige, maar nostalgie naar dit verleden zal velen van ons blijven boeien, menen wij.

Vandaar dat wij van plan zijn u zo nu en dan mee te laten bladeren in die ene jaargang van het Londense "VRIJ NEDERLAND" te beginnen met het nummer van 11 maart 1944.

Fred M. Beukers

De in dit blad opgenomen cartoons zijn ontleend aan VRIJ NEDERLAND.

Nou, kijk-ees: laten we nou zeggen, dat dit Berlijn is...
"Evening Standard," London

"Als ik zeg dat we vol zijn, dan bedoel ik dat we vol zijn en verder wil ik geen praatjes horen."
(Evening Standard)

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders
Aanvulling no. 5 per 1 maart 1984, toe te voegen aan de adressenlijst van de "Schakel" no. 16 van december 1982.

OVERLEDEN

Buytendijk, T.
Leebaert, O.

Rest, B. van der
Smid, M.A.

Rotterdam
Fairfield (Con),
USA
's-Gravenhage
Esbeek

NIEUW TOEGETREDEN

Laureijssen, L.J.A. Kerkstraat 8
Roseel, C. van Alborydsvägen 17

5980 AB Panningen
PL 8853-43900,
Onsala, Zweden
07580 St Jean le
Centenier, Fr.

Sillem, E. "Font Negre"

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN

Brandjes, J. 4700 Canal 14

Lake Worth,
Fla 33463 USA
Vlaardingen
Patton-Kendal
Cumbria LA8-
9DW, Ver. Kon.

Buisman, K. van der Duyn van Maasdamlaan 6 3135 LA
Dogger, RMWO "High Barn" Shaw End

Flemer, J.	"The Pines" Mc Kenzieroad		Pinehurst NC 28574 USA
Gutteling, C.	3 Clifton Road		3600 Gillits (natal) Z-Afrika
Josso, P.	8 Catherine Ave		Cowies Hill (natal) Z.-Afrika
Meer, J.P.H. van der	"Longras" The Island Midsomer		Avon BA3-2HQ Ver. Kon.
Oosterzee, C.V.G. van	2 Allee des Peuplier		06270 Villeneuve Loubet, Frankrijk
Schmidt, G.	Scheepersstraat 160	2572 BG	's-Gravenhage
Smulders, Ton	Postbus 15	5000 AA	Tilburg
Vrins, Th.J.	Jan Muschlaan 286	2597 VG	's-Gravenhage
Waalewijn, M.	Mandeweg 3	8435 TC	Donkerbroek

CORRECTIES

Brero, H. van 29½ Beck Avenue
 Michiels van Kessenich, Jhr. A.M.W.P.
 Roo, J.F. de

Wie kan ons helpen aan de huidige adressen van ondergenoemde Engelandvaarders

Adres (met laatste ons bekende woonplaats) thans onbekend

Kiezenbrink, C. Zutphen ?
 Lemmens, V.C. Noordwijkerhout ?
 Luberti, F. Regina - Canada ?
 Luykenaar, J.H. Edmonton - Canada ?
 Nauta, F.R. Madrid ?
 Veugelers, P.H. 's-Hertogenbosch ?

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

E.H. Doerleben Floris Grijpstraat 5
 2596 XD 's-Gravenhage
 Tel. 070 - 24 79 61